

В І Д Г У К
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Шпетного Миколи Борисовича
«Оптимізація технологічних елементів утримання відлучених поросят в
умовах індустриальної технології виробництва свинини», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук

1. Актуальність обраної теми

В Україні свинарство є традиційною галуззю тваринництва, в якій виробники свинини впроваджують сучасні технології у селекції, годівлі, утриманні тварин та організації праці, а продуктивність свиней поряд з генетичними факторами, значною мірою, визначається умовами їхнього утримання та способами годівлі.

Проте залишається не достатньо вивченим вплив факторів утримання, засобів та способів вентиляції на продуктивні ознаки і адаптаційні можливості свиней вітчизняного та зарубіжного походження, які розводяться в Україні, а особливо такої технологічної групи, як поросят на відлученні. В даному контексті, актуальним є вивчення відгодівельної, м'ясної продуктивності свиней вітчизняного та зарубіжного походження, вирощених за різних умов вентиляції приміщення, у станках з різними конструктивними особливостями, за різного розміру груп упродовж року.

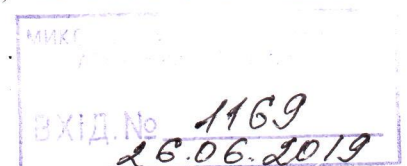
З позицій опонента, можу зазначити, що вирішення поставлених завдань у даній роботі дозволить розробити науково-обґрунтовані методи поєднання систем, способів утримання та засобів забезпечення оптимальних умов для реалізації генетичного потенціалу свиней вітчизняного та зарубіжного походження, що, у свою чергу, забезпечить збільшення виробництва свинини в умовах промислових господарств.

Викликає повагу і те, що вчений ставить мету оптимізувати технологічні елементи утримання відлучених поросят в умовах індустриальної технології виробництва свинини. А тому, на мою думку, обрана тема дисертаційної роботи є актуальною: її спрямованість є теоретично необхідною та практично доцільною.

Важливо і те, що дисертаційну роботу виконано у тісному взаємозв'язку із державними науковими темами, договорами про співпрацю із свиногосподарствами, де пріоритетними напрямками є розвиток науки і виробництва продуктів тваринництва, зокрема свинини.

2. Оцінка новизни одержаних результатів.

Уперше дисертантом науково оцінено вплив різних типів вентиляції на показники мікроклімату та продуктивні ознаки чистопородних і гібридних поросят інтенсивних генотипів на їх дорощуванні; встановлено вплив

системи вентиляції рівномірного тиску на параметри мікроклімату приміщень для утримання поросят на дорощуванні та вплив на їх продуктивність. Отримано нові дані щодо впливу типу підлоги у станку, чисельності груп на продуктивні ознаки молодняку свиней в умовах індустриальної технології, а також визначено напрямки подальшого розвитку досліджень.

Отже, виходячи із вищевикладеного, отримані результати досліджень мають необхідні ознаки новизни, тобто є новими.

3. Оцінка мети, завдань, основного змісту та оформлення дисертаційної роботи.

Мета досліджень виходить із актуальності теми, кореспондується з нею і впливає на визначення 7 конкретних завдань, серед яких моніторинг впливу способів і засобів створення мікроклімату відлучених поросят на його температурно-вологісні параметри та газовий склад повітря в різні пори року, вивчення продуктивності поросят за різних альтернативних систем мікроклімату впродовж року, вплив чисельності груп і конструктивних особливостей станків на продуктивні показники поросят на дорощуванні, вплив типу підлоги в станках для дорощування поросят на стан їх здоров'я, відгодівельні та м'ясні якості, економічна ефективність і розробка науково-обґрунтованих пропозицій, що базуються на об'єкті досліджень в умовах індустриальної технології виробництва свинини та предмету досліджень з багаточисельних показників.

Дисертаційну роботу Шпетного Миколи Борисовича викладено на 209 сторінках комп'ютерного тексту українською мовою. Дисертація структурована на короткий перелік розділів, сторінку з розшифрування умовних позначень та символів, вступу, огляду літератури за темою та вибору напрямів досліджень, основних методів і конкретних методик досліджень, розділу з викладення результатів власних досліджень, розділу з аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел літератури, додатків. Основному змісту передус «Анотація» - українською мовою (2-6 стор.), *Summary* англійською мовою (6-9 стор.), список опублікованих праць за темою дисертації з зазначенням конкретного доробку дисертанта (10-12 стор., всього 14 найменувань).

Дисертаційна робота добре ілюстрована 32 таблицями, 27 рисунками, 6 додатками; список використаних джерел літератури налічує 282 найменувань, з яких 25 – іноземними мовами.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх значення для науки і практики та для можливого використання.

Дисертаційну роботу виконано в умовах: ТОВ «Сіґма» с. Степове Дніпровського району Дніпровської області, ТОВ «Аґрофірма «Обрій» Покровського району Дніпровської області, ТОВ «Деміс Аґро» м. Підгородне Дніпровської області, ТОВ «НВП «Глобинський свинокомплекс» та ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат», в лабораторіях Глобинського м'ясокомбінату та Сумського НАУ, науково-дослідного центру біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК Дніпровського державного аграрно-економічного університету та Інституту свинарства і АПВ НААНУ. Поставлені завдання вирішували у наукових і науково-господарських дослідках на поголів'ї біля 1900 свиней чистопородних і помісних тваринах вітчизняної та закордонної селекції у технологічних цехах, приміщеннях і господарствах з сучасною технологією за достатньо обґрунтованою схемою досліджень.

Для обґрунтування теми дисертаційної роботи і досліджуваних положень у чотирьох підрозділах огляду найважливіших досягнень результатів вітчизняних і зарубіжних учених було обговорено сучасний стан і перспективи розвитку галузі свинарства у світі та в Україні, біологічні особливості поросят відлученців та їх використання за різних систем вирощування свиней, ефективність різних способів та засобів утримання поросят на дорощуванні. Заслуговує високої оцінки задіяння великої кількості поголів'я свиней в дослідках у багатоваріантних дослідних умовах та використання багаточисельних методів і методик досліджень, зокрема: технологічних, зоотехнічних, фізико-хімічних, біометричних, аналітичних, економічних. Методологічне та методичне обґрунтування наукових положень дисертаційної роботи сповнене переконливих свідчень про вагомість результатів досліджень, відповідність висновків і цінність пропозицій для вирішення існуючих проблем щодо оптимізації технологічних елементів утримання відлучених поросят в умовах індустріальної технології виробництва свинини

Наукові положення, висновки і рекомендації є обґрунтованими.

5. Оцінка змісту та завершеності дисертації

Обґрунтованість наукових положень та висновків логічно витікає також і зі змісту дисертаційної роботи, що структурується вдалою побудовою розділів цієї наукової праці, зокрема:

У «Вступі» (стор.16-21) обґрунтовано актуальність теми, завдання з її досягнення, окреслено об'єкт і предмет, концепцію та систему методів,

наукову повизну та практичне значення дисертаційної роботи.

У Розділі 1 «Огляд літератури за темою і вибір напрямку досліджень» (стор. 22-48) висвітлено сучасний стан і перспективи розвитку галузі свиначства у світі та в Україні, біологічні особливості поросят відлученців та їх використання за різних систем вирощування свиней, ефективність різних способів та засобів утримання поросят на дорощуванні та науково-обґрунтовано постановку власних досліджень. Дисертант досить широко використав базу світових джерел літератури для більш повного розуміння важливого напрямку досліджень.

Сутність (зміст) роботи багато в чому визначилась у розділі 2 (стор. 49-64), де висвітлено загальну методику та основні методи досліджень, що отримали втілення у розділі 3 (стор. 65-159), де опубліковано «Результати власних досліджень»: насичений фактами і коментарями експериментальний матеріал, котрий за текстом дисертант порівняв з результатами інших дослідників. Завершується розділ з новими науковими даними не тільки розділом з їх обговоренням (стор. 160-166), а і конкретними висновками (їх – аж 19, при цьому останній 20-й – 3-складовий, який містить цінні пропозиції), проте, на мою думку, то не є недоліком, а є ознакою завершеності дисертації.

6. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях.

Основні положення і результати дисертаційної роботи Шпетного М. Б. викладено у 14 публікацій, із них: 2 статті в іноземних засобах наукової інформації, 10 – у фахових наукових виданнях, затверджених МОН України, 6 з яких включені до міжнародних наукометричних баз, 2 публікації розміщено у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

Зазначений обсяг публікацій є таким, що необхідний для повного викладання наукових положень висновків і рекомендацій дисертаційної роботи в опублікованих працях без повторень та без запозичень ідей і положень із досліджень інших авторів. Всі опубліковані роботи доступні для масового споживача друкованої інформації як у засобах друкування наукових праць у відповідних фахових журналах (збірниках, бюлетенів, вісниках), так і в електронних ресурсах на відповідних сайтах.

7. Оцінка значимості одержаних результатів для науки і практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Не викликає сумніву, що дисертаційну роботу виконано з досягненням мети, що полягає у оптимізації технологічних елементів утримання відлучених поросят в умовах індустриальної технології виробництва свинини. Експериментально обґрунтовано доцільність використання геотермальної

вентиляції у приміщеннях для дорощування поросят дрібними групами з використанням полімерної підлоги.

Досягнення автора дисертаційної роботи спрямовані на підвищення продуктивності свиней, що має велике значення для науки і практики. Тому, дисертаційна робота Шпетного М.Б. вирішує складну народно-господарську проблему і її розробки можуть бути використані господарствами України та в навчальному процесі аграрних закладів освіти.

8. Оцінка відповідності змісту автореферату основним положенням дисертації

За структурою і змістом автореферат дисертації відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст і висновки здійсненого М. Б. Шпетного дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації Шпетного М. Б. є ідентичними і відповідають вимогам стосовно недопущення плагіату.

9. Дотримання правил поводження з тваринами та біоетики

Правила поводження з тваринами дисертантом дотримані повністю, піддослідним тваринам було створено комфортні умови годівлі, водонапування, утримання, догляду, профілактики та лікування.

10. Дискусійні положення, зауваження та побажання

Оцінка змісту дисертаційної роботи та автореферату дає підстави стверджувати про досить вагоме обґрунтування наукових положень, висновків і пропозицій. У змісті дисертаційної роботи висвітлюються ключові аспекти теми, що підтверджуються широким використанням публікацій вітчизняних і закордонних авторів за темою дисертації, науковими працями за багаторічними всебічними дослідженнями, виконаними безпосередньо автором та ефективно використаними у розділі «Аналіз та узагальнення результатів досліджень».

Слід зазначити, що тема дисертаційної роботи за змістом є достатньою, завершеною науковою працею, насиченою технологічними факторами і в цілому оцінюється позитивно, але хочеться виділити деякі неточності та побажання:

1. Виклад тексту дисертації краще вести від третьої особи. Викладати думки, використовуючи займенник «я» (на відміну від практики, що прийнята в західних країнах) не бажано. Крім того, не рекомендується вважати вдалими фрази «на нашу думку», «вважаємо», а найбільш вдалі в цьому плані невизначені словесні звороти, зокрема: «автор дисертації вважає, що ...», «розроблений підхід дозволяє ...» тощо.

2. У Розділі 3 «Результати власних досліджень» дисертаційної роботи автору не потрібно вказувати місце проведення досліджень, оскільки матеріал, місце та умови досліджень вже вказані у Розділі 2 «Загальна методика й основні методи досліджень».

3. Автор у дисертаційній роботі використовує термін «поросята-відлученці», а чи існує така технологічна група?

4. Процеси теплопередачі і тепловіддачі, як механізми фізичної теплорегуляції, що відображені у дисертаційній роботі – це однакові чи різні поняття?

5. Що автор роботи розуміє під поняттям «температура теплової байдужості»? Чи можна дане поняття вважати «зоною термічної нейтральності»?

6. У таблицях 3.5, 3.6, 3.7, 3.8 (стор. 80-85) показники «збереженості (%), конверсії корму (кг), споживання корму на 1 голову за добу (кг)» відсутні похибки середніх значень вказаних ознак.

7. Оскільки досліджувані показники продуктивності молодняку на дорощуванні однакові, різниця лише у порі року, чим автор може пояснити різну чисельність піддослідних тварин, що наведена у таблицях 3.5-3.8 (стор. 82-85) дисертаційної роботи?

8. Чому автор дисертаційної роботи у таблицях 3.9 (стор. 88), 3.10 (стор. 90), 3.11 (стор. 93), 3.12 (стор. 94) використовує норми параметрів мікроклімату в різну пору року залежно від віку поросят на дорощуванні відповідно до рекомендацій компанії «PIC»?

9. Автору бажано надати чітке пояснення принципу дії геотермальної системи вентиляції приміщень свинарнику, хоча це і є загальновідомими технологіями системи утримання, але цінність роботи не втратиться, якщо дисертант пояснить вказане запитання чи у дисертаційній роботі, чи у доповіді на прилюдному захисті.

10. Чим автор може пояснити підвищення вологоутримуючої здатності у піддослідних тварин I контрольної групи при оцінці фізико-хімічних показників м'яса свиней за різних типів підлоги у станку в період дорощування (табл. 3.28, стор. 140).

11. Висновок 15 (стор. 169) потребує стилістичної корекції.

12. Додаток Ж (стор. 209) «Склад і поживність комбикормів» необхідно було б розмістити перед додатком з назвою «Відомості про апробацію результатів дисертації».

13. У роботі зустрічаються невдалі вислови, деякі неточності, орфографічні та друкарські помилки, зокрема: стор. 24, 35, 49, 54, 60, 72, 151 тощо.

14. У переліку умовних скорочень не вказані скорочення слів, які зустрічаються по тексту дисертації (ЄС, США, АСУ, ГДК, ГДР тощо).

Однак, ці побажання і зауваження не знижують цінності роботи, і потребують лише пояснення, уточнення і урахування у майбутній роботі вченого, а насиченість фактичними здобутками, конкретизованість, зрозумілість положень дає підстави стверджувати про завершеність дисертаційної роботи, вона має наукову цінність і практичне значення.

11. Загальний висновок

Враховуючи актуальність теми, широкий спектр питань, що вирішувались, комплексність досліджень, високий методичний рівень їх виконання, їх новизну, теоретичне і практичне значення, ґрунтовну апробацію положень, що винесені на захист, їх широке висвітлення у відкритому друкуванні та при обговоренні на науково-організаційних заходах, оцінюючи змістовність роботи, важливість висновків і пропозицій, вважаю, що дисертаційна робота **Шпетного Миколи Борисовича** «Оптимізація технологічних елементів утримання відлучених порослят в умовах індустриальної технології виробництва свинини» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України за № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор після прилюдного захисту заслуговує присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.04 – технологія виробництва продуктів тваринництва.

Офіційний опонент, доктор
сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри генетики, годівлі тварин
та біотехнології Миколаївського національного
аграрного університету

А.В. Лихач

Підпис «А.В. Лихач» засвідчую:
Начальник відділу кадрів Миколаївського
національного аграрного університету

Л.В. Машкіна